

Samen

*Aan de slag voor een sociaal en
duurzaam Midden-Drenthe*

coalitieakkoord Midden-Drenthe 2014 – 2018

ChristenUnie
Midden-Drenthe

GROENLINKS

Inhoud

Inhoud.....	2
Voorwoord	3
1. Inleiding.....	4
2. Samenleving en overheid.....	5
3. Nieuw sociaal beleid	7
4. Sociaal beleid.....	11
5. Duurzaamheid en ruimtelijk beleid	14
6. Financiën	18
7. Tot slot	22

Voorwoord

Voor u ligt het coalitieakkoord 2014 – 2018 van Midden-Drenthe. Het hele akkoord is in één woord samen te vatten:

Samen

Onze verkiezingsprogramma's en onze verbondenheid met de lokale gemeenschap maakten dat een logische en duidelijke keuze. We beseffen dat de samenleving verandert.

Ook de verhoudingen tussen overheid en samenleving veranderen. De economische situatie maakt het voor deze bestuursperiode opnieuw nodig dat we door middel van ombuigingen onze begroting sluitend maken.

Daarnaast komen er forse opdrachten op ons af in het sociaal beleid (Jeugdzorg, WMO, Participatiewet).

Op al deze onderdelen gaan we verderop in dit akkoord in. Op deze plaats benadrukken wij dat er voor ons maar één manier is om met al die feiten en ontwikkelingen om te gaan: we doen dat samen. Dat is de eerste pijler onder ons akkoord.

Daar komt nog iets bij. We realiseren ons dat er voor veel vragen antwoorden nodig zijn met een langere looptijd dan vier jaren. Hoe we omgaan met elkaar, met de natuur, met energiebronnen, dat vraagt om duurzame antwoorden. Met andere woorden: we gaan enthousiast aan de slag met oplossingen die de toekomst kunnen doorstaan. Dat is de tweede pijler onder het akkoord.

Samenwerking

Wij hechten groot belang aan een goede samenwerking tussen de verschillende bestuursorganen: gemeenteraad, college en burgemeester.

Wij gaan ons er voor inzetten om bij voorstellen in de gemeenteraad de samenwerking te zoeken met alle in de raad vertegenwoordigde partijen. Daarmee staan we in een lange traditie zoals we die in onze gemeente kennen, een traditie waarin we vooral samen zaken voor elkaar maken.

Voor de uitvoering van dit akkoord is daarnaast een goede samenwerking met de ambtelijke organisatie nodig. Wij hebben er alle vertrouwen in dat die samenwerking er ook deze bestuursperiode weer zal zijn.

Omvang college

De gemeente krijgt de komende jaren meer taken. Dat betekent dat ook het takenpakket van de gemeenteraad en het college groeit. Toch zetten wij ons er voor in om met drie fulltime wethouders en de burgemeester de taken van het college uit te voeren.

1. Inleiding

Leeswijzer

- In dit eerste hoofdstuk geven wij een korte inleiding op het akkoord.
- In hoofdstuk 2 gaan we in op de verhouding tussen de samenleving en de overheid.
- In hoofdstuk 3 gaan we in op het nieuwe sociaal beleid: de drie transities die in deze bestuursperiode voor nieuwe taken in het gemeentelijk domein gaan zorgen.
- In hoofdstuk 4 en 5 besteden we aandacht aan diverse onderwerpen, geordend onder de thema's "sociaal beleid" en "duurzaamheid en ruimtelijk beleid".
- In hoofdstuk 6 staat de financiële verantwoording van het akkoord. Daar staat ook welke ombuigingen wij in deze periode realiseren.
- We ronden af met een "tot slot" in hoofdstuk 7.

Samenhang

Het coalitieakkoord is meer dan de opsomming van een aantal losse onderwerpen. De ordening van onderwerpen (zoals "Sociaal beleid" en "Duurzaamheid en ruimtelijk beleid") is vooral bedoeld om het akkoord toegankelijk te maken.

Tegelijk is er tussen de verschillende beleidsterreinen een grote samenhang. Om een voorbeeld te noemen: werken aan leefbaarheid zegt iets over wat mensen met en vooral elkaar doen, het zegt ook iets over hoe hun openbare ruimte er uitziet.

Dat zelfde geldt voor wat er staat onder "Samenleving en overheid". De uitgangspunten die we daar opschrijven, gelden ook voor de andere onderdelen van ons akkoord.

Bestaand beleid

In dit coalitieakkoord zeggen we vooral iets over ons nieuwe beleid en onze nieuwe plannen.

Dat betekent dat we voor het overige, op basis van de omstandigheden en verwachtingen van dit moment, uitgaan van voortzetting van het bestaande beleid: van speelvoorzieningen tot bijzondere bijstand, van dorpshuizen tot schuldhulpverlening, van dorpenbeleid tot ruimte voor agrarisch ondernemen.

2. Samenleving en overheid

Veranderingen

Op dit moment maken we in onze samenleving veranderingen mee in de verhouding tussen samenleving en overheid. Er vindt een accentverschuiving plaats. Daarbij komt de eigen verantwoordelijkheid van (groepen) mensen sterker tevoorschijn. Aan de andere kant treedt de overheid tot op zekere hoogte terug, om ruimte te geven aan initiatieven vanuit de samenleving en om daarbij aan te sluiten.

Verantwoordelijkheid

Wij herkennen deze ontwikkelingen ook in onze eigen gemeente. Als we dat lokaal gaan invullen in Midden-Drenthe, doen we dat in balans. Dat betekent dat we aan de ene kant uitgaan van een grote eigen verantwoordelijkheid van inwoners, instellingen en bedrijven. Aan de andere kant zien wij een rol voor de gemeente om sociale gelijkheid te borgen, met een scherp oog voor wie die eigen verantwoordelijkheid niet kan dragen en voor de veiligheid in onze gemeente. Deze benadering past in een lange geschiedenis waarin we in onze gemeente als overheid en inwoners op deze manier met elkaar omgaan. De menselijke maat blijft voor ons maatgevend. Met andere woorden, met elkaar zullen we ervaren dat het anders is en anders wordt dan vroeger. Met elkaar zullen we ook ervaren dat de gemeente er nog steeds is, als het nodig is.

Samen

We kiezen er nadrukkelijk voor om eerst en vooral te kijken naar “samen”. Mensen zijn uniek en hebben ruimte nodig om dat unieke te ontwikkelen. Tegelijk komen mensen pas dan tot hun recht als ze ook in allerlei, soms heel diverse sociale verbanden functioneren. Daar sluiten wij in ons beleid op aan. Vanuit en binnen die verbanden ontstaan de plannen, samen met die verbanden geven we vorm aan ons eigen beleid.

Moderne overheid

We ontwikkelen ons de komende jaren verder tot een moderne overheid. Dat wordt op een aantal manieren zichtbaar.

De sociale verbanden in onze gemeente nemen zelf het initiatief om zaken voor elkaar te krijgen. We geven ruimte aan die initiatieven, we faciliteren die initiatieven, als dat nodig is ook met menskracht en/of geld en we sluiten in ons lokale beleid zoveel mogelijk bij die bewonersinitiatieven aan. Dat doen we open: iedereen mag zien wat er gebeurt en wat we daar als samenleving en overheid voor doen.

Onze dienstverlening sluit daarop aan. Dienstverleners (dat zijn al onze medewerkers) halen ideeën voor beleid vooral buiten op, afgezien van het feit dat overheidstaken soms vragen om beleid waarvoor de overheid zelf het initiatief neemt.

Onze dienstverlening is modern en voor iedereen. Dat betekent dat we dicht bij de mensen staan en praktische oplossingen zoeken. Het betekent ook dat we verder bouwen aan de digitale dienstverlening; tegelijk zijn we er net zo voor die inwoners die de digitalisering (nog) niet helemaal hebben kunnen of willen meemaken.

Nieuw en bestaand

We zijn een gemeente met een stevige sociale infrastructuur: er bestaan al veel groepen mensen die zich in hun straat, wijk of dorp georganiseerd hebben. We maken daar dankbaar gebruik van; dit vormt de basis waarop we voortbouwen.

Tegelijk staan we open voor nieuwe vormen van inspraak en participatie en willen we die ook faciliteren.

Door op deze manier bestaand en nieuw te combineren, nemen we zoveel mogelijk iedereen mee.

Nieuwe wegen zoeken betekent dat we ook royaal de mogelijkheid benutten om pilots en proeven in te zetten. Zodat we samen al doende kunnen leren en bijsturen.

Samenwerking met gemeenten en provincie

Zoals we hiervoor al schreven, zoeken we de samenwerking met onze inwoners, instellingen en bedrijven. Daarnaast realiseren we ons dat de gemeente geen eiland is, maar deel uitmaakt van nog grotere verbanden. We doen daarom actief en positief mee als samenwerking met andere gemeenten en de provincie voor onze gemeente meerwaarde heeft of op een andere manier een positieve bijdrage levert

Samenwerking zal begrijpelijk zijn: we kunnen uitleggen wat het ons oplevert, wat onze inbreng en invloed zijn en wat het ons kost.

Communicatie

Sleutelwoord in alle vormen van samenwerking is communicatie. Dat betekent: op tijd beginnen met communiceren, duidelijk maken wat het doel en effect van de communicatie zijn en in gewone en begrijpelijke taal spreken en schrijven. Dat zal, nog meer dan nu, het visitekaartje van onze gemeente zijn.

3. Nieuw sociaal beleid

Gemeenten aan zet

De rijksoverheid draagt een aantal grote verantwoordelijkheden over aan de gemeenten. De landelijke overheid doet dat, omdat zij ervan uitgaat dat gemeenten het beste kunnen beoordelen wat in individuele situaties nodig is.

Met deze overdracht van verantwoordelijkheden en taken gaat een forse bezuiniging mee naar de gemeenten. Daarmee is de uitdaging voor de komende jaren gezet.

Driemaal

Het gaat om drie zogeheten transities of decentralisaties: de Jeugdzorg, de AWBZ/WMO en de Participatiewet. Deze drie bestrijken elk hun eigen beleidsterrein, op onderdelen is er ook samenhang en overlap. Alle drie gaan ze naar verwachting in op 1 januari 2015.

- De transitie Jeugdzorg brengt de volledige verantwoordelijkheid voor de Jeugdzorg naar de gemeente.
- De AWBZ komt in zijn geheel te vervallen. Wat nu in de ABWZ is geregeld, valt globaal genomen in drie stromen uiteen. Er komt een nieuwe wet voor mensen die in een instelling opgenomen worden. De verzorging en verpleging van mensen die zelfstandig wonen gaat onder de Zorgverzekeringswet vallen. Met die beide wetten heeft de gemeente geen directe betrokkenheid. De transitie ABWZ/WMO brengt het resterende deel van de huidige AWBZ naar de gemeenten door opname in de WMO. Dan gaat het om alle andere zorg die mensen nodig hebben om zich zelf te kunnen redden en mee te kunnen doen in de samenleving (begeleiding, dagopvang, vervoer, hulpmiddelen enzovoort).
- De transitie Participatiewet omvat de voorzetting van de huidige Wet werk en bijstand en het afbouwen van de Wet sociale werkvoorziening.

Uitgangspunten

De gemeenteraad heeft eind 2013 vrijwel unaniem de Middendrentse uitgangspunten voor de drie transities vastgesteld. Wij gaan er in ons akkoord van uit dat die uitgangspunten ook de komende jaren blijven gelden. Wij vatten de uitgangspunten zo samen dat het eerst en vooral om mensen gaat; instellingen, regels en financiën zijn daaraan ondersteunend. Maatwerk is leidend.

Maatwerk betekent onder andere dat inwoners kunnen kiezen voor identiteitsgebonden zorg, mits dat niet leidt tot onevenredige kosten.

Actueel

Op het moment van schrijven van dit akkoord, beginnen we als gemeente aan de laatste fase van de voorbereidingen voor de transities. De komende maanden verwachten we meer duidelijkheid over een groot aantal onderwerpen: de exacte aantallen, de vermoedelijke inkomsten en uitgaven, de inkoopvoorwaarden e.d. Met die onzekerheden houden we rekening bij de financiële vertaling in hoofdstuk 6.

Eén loket

Niet alleen, maar zeker ook in relatie met het nieuwe sociale beleid gaan we de mogelijkheid onderzoeken van één loket voor alle sociale vragen. Daarmee maken we voor onze inwoners één goed vindbare ingang waar ze, als ze zelf de weg niet weten, met al hun sociale vragen terecht kunnen.

Aan het ontwikkelen van zo'n loket verbinden we op voorhand geen inhoudelijke voorwaarden. Zo'n loket kan fysiek en/of digitaal zijn en het kan onder of buiten de directe verantwoordelijkheid van de gemeente vallen.

Monitoren

Wij gaan de invoering van de transities nauwlettend monitoren. Dat betekent dat we de vastgestelde uitgangspunten zullen leggen naast de voorstellen die het college en de gemeenteraad voorgelegd zullen krijgen.

Concreet betekent dit dat we bijvoorbeeld kunnen vaststellen en meten dat de zorg inderdaad zo veel mogelijk plaatsvindt in de directe leefomgeving; dat er één huishouden met één plan en één contactpersoon is.

Over het werken met teams in dorpen en wijken schrijven we hierna meer onder "Sociaal beleid".

Kosten

Wij streven ernaar dat de bedragen die we van de rijksoverheid voor de drie transities krijgen, toereikend zijn voor de uitgaven die we in Midden-Drenthe doen. We verwachten dat het een bestuursperiode vraagt om voldoende ervaring op te doen om de structurele inkomsten en uitgaven goed in beeld en in balans te krijgen. Dat betekent dat wij bereid zijn om de komende jaren (incidenteel) middelen in te zetten om de overgangsjaren te overbruggen. We komen hierop in hoofdstuk 6 (Financiën) terug.

Ook in deze complexe overgangsperiode zullen mensen door ons beleid niet in de knel komen. Gebeurt dat wel, dan lossen we het op.

Jeugdzorg

Jongeren zijn kostbaar kapitaal in de samenleving. Zij verdienen het om veilig en gezond op te groeien. Waar dat onder druk komt, springt de lokale overheid bij, op tijd en in de eigen omgeving.

Deze bestuursperiode krijgen de uitgangspunten voor de Jeugdzorg daadwerkelijk vorm. De zorg vindt plaats in de directe woonomgeving, er is sprake van één huishouden met één plan en één regisseur. De eigen verantwoordelijkheid van de jongere en zijn directe omgeving komt nadrukkelijk in beeld. Preventie is een leidend begrip.

Daarmee investeren we vooral en juist in de lokale structuur van de jeugdzorg. Daarnaast ontwikkelen we, samen met andere gemeenten, een gezonde inkooprelatie met zorgaanbieders die bovenlokaal werken.

AWBZ/WMO

Inwoners die zich zelf niet volledig kunnen redden, krijgen begeleiding in het zoeken van de juiste ondersteuning. Die ondersteuning zal eerst en vooral uit de eigen, directe leefomgeving komen. We sluiten daarbij zoveel mogelijk bij bestaande, goed functionerende netwerken aan.

In de uitvoering van de nieuwe regels werken we nauw samen met lokale (welzijns)instellingen.

Ook na de inwerkingtreding van de gewijzigde WMO blijven we eigen bijdragen heffen.

Participatiewet

Ieder mens telt mee, ook wanneer mensen beperkt zijn in hun middelen en mogelijkheden. Dat uitgangspunt wordt concreet zichtbaar doordat mensen meedoen in de samenleving, ook maar niet alleen door het verrichten van betaalde arbeid.

Het toeleiden naar werk en het verlenen van uitkeringen blijft onder de Participatiewet onze gemeentelijke opdracht, zoals dat ook onder de Wet werk en bijstand het geval is. Bij de uitvoering van de Participatiewet voorkomen we verdringing van gewone banen.

Wij bieden uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid om werkervaring op te doen en/of op een andere manier een stap naar een betaalde baan te zetten. Dat is niet vrijblijvend. Daarnaast mogen samenleving en overheid voor het ontvangen van een uitkering een tegenprestatie verlangen.

Voor wie een gewone betaalde baan niet haalbaar is, blijven andere vormen van arbeid een mogelijkheid. Dan kan het gaan om begeleid werken, beschut werken e.d. Bij die laatste mogelijkheid zoeken we naar een combinatie met dagopvang zoals die nu onder de AWBZ plaatsvindt.

Er zijn ook mensen die op grote afstand van de arbeidsmarkt staan en voor wie een (beschutte) baan niet haalbaar is. Ook dan is het voor de uitkeringsrechtigde en voor de samenleving beter als deze inwoners een vast dagritme te hebben en activiteiten verrichten dan wanneer ze zonder meer thuis zitten. Daarom zoeken we, binnen de (financiële) mogelijkheden, naar manieren om dit mogelijk te maken.

We zullen als gezamenlijke gemeenten een goede oplossing moeten vinden voor de positie van de gemeenschappelijke regeling Alescon op dit speelveld van Participatiewet en WMO.

Communicatie

De communicatie over het nieuwe beleid vraagt om een extra inspanning, omdat de invoeringsdatum snel dichterbij komt. Over de communicatie vindt afstemming plaats met de adviesraden die erbij betrokken zijn.

Collegiaal bestuur en gemeenteraad

De uitvoering van de transities is een omvangrijke en complexe taak. Om recht te doen aan het collegiaal bestuur, geven wij het college in overweging de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de drie transities over meer dan één wethouder te verdelen. Daarmee wordt naar onze inschatting ook de samenhang tussen de transities gewaarborgd.

Daarnaast gaan wij ervan uit dat het college, zolang dat nodig is, de gemeenteraad frequent uitvoerig bijpraat. Ook tussendoor heeft de gemeenteraad voldoende informatie nodig om zijn verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken. De vormgeving en frequentie van deze contacten vinden plaats in goed overleg tussen gemeenteraad en college.

Concreet

- De uitvoering van het nieuwe sociale beleid (drie transities) wordt nadrukkelijk gedragen en gevolgd door het hele college.
- Gemeenteraad en college geven in overleg vorm aan goede en regelmatige informatievoorziening, met respect voor hun eigen rol daarin.
- We ontwikkelen een beperkt aantal heldere normen om de voortgang van de transities te monitoren.
- We geven ruimte aan experimenten en pilots om het nieuwe beleid verder in te vullen.
- We geven vorm aan de intergemeentelijke samenwerking in de jeugdzorg.
- We benutten de mogelijkheden voor eigen bijdragen WMO.
- Het nieuwe beleid voor de uitvoering van de Participatiewet kent een goede balans tussen aan de ene kant verplichtingen voor wie daarvoor verantwoordelijkheid kan dragen en aan de andere kant zorg voor wie kwetsbaar is en die verantwoordelijkheid niet kan dragen.
- We nemen in deze bestuursperiode een besluit over de positie van Alescon.
- We onderzoeken de mogelijkheid van één loket voor alle sociale vragen.

4. Sociaal beleid

Nieuw sociaal beleid

De drie transities zullen deze bestuursperiode een belangrijke of misschien wel de belangrijkste uitdaging in het sociaal beleid vormen. Daarover hebben we in het vorige hoofdstuk geschreven.

Leefomgeving

De directe leefomgeving van inwoners is een voor hen een belangrijke, soms de belangrijkste plaats. Uiteraard omdat ze daar wonen en verblijven. Maar ook omdat de omgeving mee bepaalt of inwoners zich thuis en veilig voelen. Bovendien is het de directe leefomgeving waar de Jeugdzorg en ABWZ/WMO (en in iets mindere mate de transitie Participatiewet) handen en voeten krijgen. Leefbaarheid en veiligheid krijgen hier concreet vorm.

We hebben als gemeente de eerste ervaringen opgedaan met het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in samenwerking met de wijken en een kernteam¹ leefbaarheid. Op die ervaringen gaan we verder bouwen. Die aanpak is integraal: we leggen een verbinding tussen in elk geval de sociale samenhang, de veiligheid en de ruimtelijke omgeving. Bij deze aanpak houden we nadrukkelijk rekening met de ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling.

Concreet

- We gaan de aanpak van leefbaarheid in samenwerking met de wijken en dorpen en de daarin functionerende kernteams verder ontwikkelen; daarbij zoeken we, als dat kan en zinvol is, naar samenhang met het nieuwe sociaal beleid (Jeugdzorg, WMO en Participatiewet).
- We onderzoeken in nauw overleg met onze partners de mogelijkheden om de activiteiten van diverse teams die in wijken en buurten actief zijn, te stroomlijnen.
- We stimuleren initiatieven van inwoners en zijn bereid mee te werken aan pilots om daarmee te experimenteren; we stellen voor deze initiatieven een fonds in.
- We gaan door met de aanpak van “Dorpen centraal met bewoners in het middelpunt”. Daarbij sluiten we aan bij de wensen en mogelijkheden van de dorpen en wijken. We houden rekening met de ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling en met de verschillende behoeften, omstandigheden en achtergronden van de inwoners.

¹ In zo'n kernteam nemen op dit moment deel de gemeente, welzijnswerk, maatschappelijk werk, wooncorporatie en politie

Mantelzorgers en andere vrijwilligers

Niet alleen bij de transities maar in de breedte van het maatschappelijk leven is de vrijwilliger onmisbaar. In de zorg ervaren we hetzelfde bij de specifieke groep vrijwilligers die mantelzorg verlenen.

Concreet

- We ontwikkelen beleid om de inzet van mantelzorgers en andere vrijwilligers te stimuleren en daarvoor ruimte te scheppen, als het nodig is ook in de vorm van financiële ondersteuning. Bij de totstandkoming van dit beleid zullen we Mantelzorg Midden-Drenthe nadrukkelijk betrekken. In dat beleid houden we rekening met de trend dat vrijwilligers voor kortdurende taken makkelijker te vinden zijn dan vrijwilligers voor een structurele, meerjarige taak.

Gesubsidieerde instellingen

De afgelopen jaren heeft de gemeente de relatie met de gesubsidieerde welzijnsinstellingen geprofessionaliseerd. De komende jaren gaan we de prestatieafspraken in de praktijk monitoren en zo nodig verder ontwikkelen.

Ook de instellingen zullen vanuit hun specifieke rol invulling geven aan de veranderende verhoudingen tussen samenleving en overheid, waarbij ook zij met name aansluiting zoeken aan initiatieven die binnen de samenleving zelf ontstaan.

Onderwijs

In het onderwijs is een beweging gaanden in de ontwikkeling van kindcentra. Daarbij gaat het om samenwerking tussen vooral peuterspeelzalen, kinderopvang en basisonderwijs. Wij staan positief tegenover die ontwikkeling en nemen daarin onze verantwoordelijkheid, die vooral ligt in de huisvesting van het onderwijs. Met de bouw van brede scholen in bijvoorbeeld Bovensmilde en Westerbork is daarin de afgelopen jaren ook al geïnvesteerd.

We faciliteren samenwerking tussen het openbaar en christelijk onderwijs, als beide besturen daarom vragen. Daarbij staat de vrijheid van onderwijs niet ter discussie.

We streven naar behoud van Voortgezet Onderwijs in Beilen.

Concreet

- We starten met de plannen voor het onderwijs in kindcentra op twee locaties in Beilen (waarvan één in de woonservicezone).
- We houden de middelen voor een nieuwe school voor Voortgezet Onderwijs tot 1 mei 2015 beschikbaar.
- We dragen de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de schoolgebouwen in het primair onderwijs op een correcte wijze over aan de besturen.

Sport en cultuur

Het sportbeleid zien wij als een integraal onderdeel van andere beleidsterreinen (onderwijs, gezondheid, leefbaarheid). Daarmee is sportbeleid ook preventief beleid. We gaan deze bestuursperiode samen met de sportverenigingen kijken hoe we deze brede functie van de sport zo goed mogelijk kunnen inzetten. Als dat wenselijk is, leidt dat tot aanpassing van bestaand beleid. De sporttarieven zullen deze periode stijgen. Zie hoofdstuk 6.

We willen kunst en cultuur toegankelijk laten zijn voor zo veel mogelijk mensen. In het cultuurbeleid leggen wij ook een accent op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis.

Concreet

- We gaan met de sportverenigingen onderzoeken of en waar nieuw sportbeleid wenselijk is.
- We stimuleren het zelfbeheer van sportaccommodaties.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor kunstgrasvelden in Beilen en Westerbork, waarbij in elk geval de noodzaak, de kosten en baten en de intensiteit van gebruik een criterium zijn.
- We ontwikkelen nieuw cultuurbeleid.

Armoedebeleid

Het huidige armoedebeleid blijft een sociaal vangnet voor iedereen die het nodig heeft en bij wie een beroep op de eigen verantwoordelijkheid niet of minder mogelijk is. Dat geldt ook voor het onderdeel schuldhelpverlening en de gemeentelijke ondersteuning van de Voedselbank.

Concreet

- Het huidige armoedebeleid blijft in stand.

5. Duurzaamheid en ruimtelijk beleid

Duurzaamheid

Wij gebruiken het begrip duurzaamheid in een brede betekenis. Duurzaamheid zegt hoe houdbaar de samenleving op de lange termijn is.

Een belangrijk deel van die duurzaamheid is daarmee sociale duurzaamheid. Alles wat we hebben geschreven over de veranderende verantwoordelijkheden van samenleving en overheid heeft daarmee te maken.

Daarnaast gaat het bij duurzaamheid om de inzet van grondstoffen en materialen. Anders gezegd: hoe leven we als mensen samen (sociaal) op een wereld waarop je nog kunt leven (ruimte)?

Beide elementen zijn pijler onder dit coalitieakkoord. In dit hoofdstuk richten we ons op de ruimtelijke duurzaamheid.

Midden-Drenthe staat op plaats 244 (van de 408) de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex 2014 met als cijfer een 5,2. We willen tijdens deze bestuursperiode dit cijfer omhoog brengen, waarbij we beseffen dat we als gemeentelijke overheid daarin slechts beperkt invloed hebben. We gaan door middel van een duurzaamheidsprogramma onderzoeken waar onze kansen en mogelijkheden liggen. In dat programma geven we ook aandacht aan fair trade, aansluitend aan een door de gemeenteraad in 2013 aangenomen motie.

Concreet

- Duurzaamheid wordt een zelfstandig onderdeel van het takenpakket van één van de wethouders.
- We ontwikkelen een duurzaamheidsprogramma waarin we onder andere aandacht geven aan de mogelijkheden van fair trade.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een zonnepanelenpark.
- We houden bij de vaststelling van het bestemmingsplan voor het ETP-terrein nadrukkelijk rekening met de gevolgen voor de omgeving en het handhaven op de naleving van regels en afspraken.

Volkshuisvesting

Onze woningbouwplannen passen bij de ontwikkelingen in onze gemeente en bij onze visie op de samenleving.

Dat betekent onder andere dat we bouwen in het tempo van de omgeving. In een kleiner dorp zal het gaan om enkele woningen, in de grote kernen kunnen de aantallen groter zijn, maar altijd op basis van een inschatting van de behoefte.

Tegelijk kunnen we als gemeente tot op zekere hoogte invloed hebben op de behoefte. Daarom gaan we de woonmogelijkheden in Beilen-Oost nadrukkelijk bekend maken. We komen op Beilen-Oost hierna nog terug.

We handhaven de mogelijkheid van een starterslening. We zijn bereid om de prijzen van bouwgrond te verlagen, bijvoorbeeld als dat leidt tot woningen met lage woonlasten; daarbij moet het gaan om innovatieve duurzame en energiezuinige oplossingen, die wezenlijk meer rendement opleveren dan de huidige standaard duurzaamheidsmaatregelen.

Zoals op een andere plaats in dit akkoord ook staat, kijken wij naar de actuele behoefte aan woningen, onder andere in relatie tot de zorg/transitie AWBZ/WMO. Dat betekent dat het bij onze woningbouwplannen gaat om een combinatie van hoeveelheid, kwaliteit en doelgroepen. Levensloopbestendig bouwen is daar een voorbeeld van.

Concreet

- We ontwikkelen beleid en eventueel pilots voor nieuwe woonvormen, waarbij we in elk geval een verbinding leggen met de transities (bijvoorbeeld: tijdelijke units voor zorgvragers en/of zorgbieders).

(Oost-) Beilen

We gaan de ontwikkeling van de oostkant van Beilen in deze bestuursperiode integraal in gang zetten. Daarbij geven we aandacht aan geleidelijke en vraaggerichte woningbouw, aan de ontwikkeling van het stationsgebied en aan de verdergaande ontwikkeling van het bedrijventerrein Zuidmaten. We zorgen voor een natuurlijke, groene verbinding tussen het buitengebied en de bebouwde kom van Beilen.

We geven daarbij tegelijk uitvoering aan de recent vastgestelde visie op Beilen, waarin het dorp groener wordt. Die keuze geldt ook voor het centrum van Beilen.

Concreet

- We stellen een uitvoeringsplan voor het oosten van Beilen vast.
- We geven uitvoering aan de visie op groen Beilen, onder andere in het centrum

Economie

De lokale economie draagt voor een groot deel bij aan de ontwikkeling van onze gemeente. Daarom investeren wij in de relaties met het bedrijfsleven. Daarbij geven wij aandacht aan de agrarische sector, de grote bedrijven in onze gemeente, het MKB en de recreatieve sector.

De agrarische sector is voor onze gemeente een belangrijke sector. De sector is met de geschiedenis en traditie van onze gemeente verweven en is tegelijk een economische factor van betekenis. Veel regelgeving vindt plaats op een ander niveau dan de gemeente. Tegelijk geven we als gemeente waar mogelijk ruimte aan de sector om (duurzaam) te vernieuwen en om uit te breiden.

De relatie met het bedrijfsleven is wederkerig: we verwachten van ondernemers dat zij hun verantwoordelijkheid nemen voor duurzaamheid in de ruime betekenis van het woord. Dat wordt onder meer zichtbaar in het bieden van plaats aan mensen met een beperking.

De bedrijven in onze gemeente hebben een belangrijke functie als werkgever. Voldoende werkgelegenheid is een algemeen belang, van grote betekenis voor de hele gemeente, nu en in de toekomst.

Het is voor onze jonge inwoners, maar ook voor de om- en bijscholing van werkzoekenden, essentieel dat opleidingen goed aansluiten op de lokale werkgelegenheid. We gaan daarom verkennen of de gemeente nog nadrukkelijker een rol kan vervullen in de koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven. Meer specifiek denken we daarbij aan het verbinden van vakonderwijs op het niveau MBO+ met een aantal grote werkgevers in de gemeente.

Concreet

- We ondersteunen plannen om in de hele gemeente aansluiting op het glasvezelnetwerk mogelijk te maken.
- Wanneer het bedrijfsleven geconfronteerd wordt met lokale regels die als belemmerend worden ervaren, onderzoeken we de mogelijkheid om die regels af te schaffen of te veranderen.
- We onderzoeken de mogelijkheid en de behoefte om als gemeente een rol te spelen in het stimuleren van verduurzaming van de agrarische sector.
- We voeren, binnen onze mogelijkheden, een actief beleid om leegstand van winkels te voorkomen en op te lossen.
- We vervullen als gemeentelijk werkgever een voorbeeldrol in het bieden van mogelijkheden voor mensen met een beperking.
- We gaan verkennen welke rol de gemeente kan vervullen in de koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Recreatie en toerisme

Een belangrijke economische tak vormt recreatie en toerisme. Daarbij komt dat deze bedrijfstak er ook voor de eigen inwoners aan bijdraagt dat Midden-Drenthe een levendige plattelandsgemeente is. Wij zullen daarom het bestaande beleid voor de periode 2008 - 2017, zoals we dat onder andere in samenspraak met de VTRB vormgeven, voortzetten.

Concreet

- We stimuleren het ontwikkelen van een knooppuntennetwerk voor wandelaars in samenwerking met de sector.

De openbare ruimte

We zorgen ervoor dat de openbare ruimte in onze gemeente op een voldoende niveau wordt onderhouden. Bij de inzet van schaarse middelen kiezen we voor mensen boven wegen en groen. Nieuwe infrastructurele projecten hebben geen prioriteit.

Concreet

- We maken nieuwe beleidskeuzes voor het onderhoud van wegen, bruggen en groen. Daarbij hebben wegen in de bebouwde kom prioriteit. In dat beleid betrekken we ook de vraag welke wegen geschikt en noodzakelijk zijn voor welke functie; daarnaast formuleren we nieuwe criteria voor het niveau van onderhoud.
- We heroverwegen de uitvoeringsmaatregelen en prioriteiten uit het GVVP waarvoor nog geen middelen beschikbaar gesteld zijn.
- Voor zover we als lokale overheid een rol kunnen spelen, faciliteren we het openbaar vervoer en kijken daarbij in elk geval naar het stationsgebied in Beilen. Daarbij geven we ook aandacht aan de bereikbaarheid van scholen, waarbij de veiligheid van kinderen een belangrijk aandachtspunt is.
- We gaan een of meer pilots uitvoeren om een dorp verkeersbordvrij te maken, waardoor een dorp veiliger en mooier wordt en de kosten voor de gemeenschap iets lager worden.

6. Financiën

Algemeen

Hieronder gaan we eerst in op de financiële gevolgen van het nieuwe sociaal beleid (de transities). Daarna formuleren we uitgangspunten voor het financieel beleid voor de komende jaren.

Ten slotte maken we een keuze waar we de noodzakelijke ombuigingen in de komende jaren willen vinden.

Nieuw sociaal beleid

De financieel fundamentele vraag is of we als gemeente de uitgaven voor het nieuwe sociaal beleid kunnen en willen betalen met de middelen die we daarvoor van het Rijk krijgen.

Bij het antwoord op die vraag gelden de volgende overwegingen.

Er is nog steeds een grote mate van onduidelijkheid over bijvoorbeeld exacte aantallen, over bedragen, over prijzen. Die onzekerheid kent verschillende oorzaken: soms heeft het Rijk de cijfers nog niet paraat, soms hebben de gezamenlijke instellingen hun gegevens niet actueel, soms zijn we er als gemeenten nog niet uit hoe we samen gaan inkopen enzovoort.

Daar komt bij dat het om nieuwe beleidstaken gaat waar we als gemeente beperkt ervaring mee hebben. Dat brengt ons tot de volgende conclusies.

- Het zal zeker een bestuursperiode duren voordat we als gemeente genoeg ervaring en kennis hebben om het antwoord te geven op de vraag: hoe wordt de balans tussen inkomsten en uitgaven.
- De marge van onzekerheid over de cijfers is zo groot – het kan daarbij om plussen en minnen van honderdduizenden euro's gaan -, dat het onverantwoord is om nu al (structureel) te gaan bezuinigen om eventuele tekorten op te vangen.
- Het gaat tegelijk om zo grote bedragen dat we over voldoende incidentele reserves moeten beschikken om snel bij te kunnen schakelen. De omvang van onze C-reserve en onze reserve BDU-CJG lijken daarvoor op dit moment toereikend.
- We gaan de inkomsten en uitgaven strak monitoren (minimaal per kwartaal). Als de feiten dat nodig maken gaan we als coalitiepartijen samen en daarna ook met de gemeenteraad in overleg om ons (financieel) beleid daarop aan te passen.

Uitgangspunten

1. Het coalitieakkoord gaat uit van gegevens zoals die te vinden zijn in de begroting 2014, waaraan de raming voor 2018 is toegevoegd.²
2. Op basis daarvan gaan we uit van noodzakelijke ombuigingen in de vier begrotingsjaren 2015 tot en met 2018 tot een totaalbedrag van € 4 miljoen.
3. De gemeentelijke organisatie levert een belangrijke bijdrage aan de totale ombuigingen. Bovenop de vanaf 2014 al lopende taakstelling van ongeveer € 700.000, komt een extra taakstelling van € 600.000 voor de bedrijfsvoering. Daarbij blijft het uitgangspunt dat organisatieontwikkeling plaatsvindt zonder gedwongen ontslagen.
4. In dit akkoord maken we afspraken over de concrete invulling van € 3 miljoen aan ombuigingen; in de loop van deze bestuursperiode zal duidelijk worden of en hoe we nog € 1 miljoen extra moeten ombuigen.
5. De verdeling van de € 3 miljoen aan ombuigingen over de begrotingsjaren vindt plaats in de jaarlijkse voorbereiding van de begroting.
6. De OZB-tarieven gaan niet omhoog, met uitzondering van de inflatiecorrectie.³
7. Als algemeen uitgangspunt hanteren we een trendmatige verhoging van belastingen, leges en tarieven van 2% per jaar. De hoogte van de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt jaarlijks bepaald op basis van de dan actuele cijfers. Het ligt in de rede dat, gelet op het recent gesloten contract, de tarieven voor de afvalstoffenheffing met ingang van 2016 zullen dalen.
8. Wanneer er grote veranderingen optreden, gaan we als coalitiepartijen samen en daarna ook met de gemeenteraad in overleg om ons (financieel) beleid daarop aan te passen.
9. Het geld voor nieuw of intensiever beleid, zoals in dit coalitieakkoord beschreven, komt uit de beschikbare bestedingsruimte of uit het verminderen/beëindigen van bestaand beleid, anders dan in de ombuigingen benoemd.

² De verwachte tekorten zijn, afgerond:

2015: € 2,1 miljoen

2016: € 0,2 miljoen

2017: € 0,8 miljoen

2018: € 0,9 miljoen

³ Daarbij zetten we het bestaande beleid voort: we gaan we van de CBS-prognose van de inflatie, zoals het CBS die geeft in maart van het jaar dat voorafgaat aan het begrotingsjaar.

Ombuigingen

We kiezen voor de volgende ombuigingen. Ze staan in willekeurige volgorde. Bij de daadwerkelijke realisatie volgt een duidelijk en volledig overzicht van de effecten van de ombuiging.

nr	onderwerp	bedrag	toelichting
1.	Sporttarieven	50.000	De tarieven voor de binnensport en de zwembaden/zwemlessen gaan taakstellend met een totaalbedrag omhoog. Daarmee is de hoogte van onze tarieven als gemiddeld te typeren. Voor de buitensport is dit beleid al ingezet met het beleid voor sportaccommodaties.
2.	Schuldhelpverlening	25.000	De gemeenteraad heeft het beleid voor schuldhelpverlening recent aangepast. De komende jaren levert dat een structureel voordeel op zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van het beleid.
3.	Nieuwkomers	16.000	De wettelijke regels voor de uitvoering van deze taak veranderen. Daardoor kan dit bedrag bezuinigd worden.
4.	Subsidiebeleid	50.000	De gemeente verleent, naast de standaard subsidies voor de grote instellingen, nog een groot aantal subsidies. Op die laatste subsidies gaan we € 50.000 taakstellend bezuinigen. De manier waarop we die taakstelling realiseren is onderwerp van overleg binnen de gemeenteraad. Daarbij houden we rekening met de beleidsprioriteiten zoals die in het coalitieakkoord zijn beschreven.
5.	Lokaal onderwijsbeleid	30.000	Jaarlijks voegen we dit bedrag toe aan de reserve zonder dat daar een directe bestemming tegenover staat. Daarom stoppen we met die jaarlijkse toevoeging.
6.	Groen openbare ruimte	150.000	De jaarlijkse onderhoudskosten voor het groen in de openbare ruimte bedragen in totaal ongeveer € 1,5 miljoen. We gaan daarop dit bedrag taakstellend bezuinigen.
7.	Verkeersborden	3.000	We brengen het aantal verkeersborden naar het minimumniveau ⁴
8.	Wegen, bruggen en verlichting	125.000	De jaarlijkse kosten voor wegen, bruggen en verlichting bedragen ongeveer € 1,2 miljoen. We gaan daarop dit bedrag taakstellend bezuinigen.
9.	Onvoorzien	50.000	We schrappen de post onvoorzien. De praktijk leert dat er voor onvoorziene uitgaven altijd incidentele middelen beschikbaar zijn.
10.	Gemeenschappelijke regelingen	168.000	We verlagen de uitgaven voor de RUD, de VRD, de GGD en het Recreatieschap met 5%; daarvoor is de instemming van de andere deelnemende gemeenten nodig.

⁴ Dit staat los van de pilot verkeersbordvrij dorp

nr	onderwerp	bedrag	toelichting
11.	Vorzieningen bestuur	2.000	We gaan op deze uitgaven taakstellend dit bedrag bezuinigen. Het gaat om de kosten van bijvoorbeeld een nieuwjaarsbijeenkomst.
12.	Toeristenbelasting	200.000	We gaan de inkomsten uit de toeristenbelasting taakstellend met dit bedrag verhogen, in Drents verband.
13.	Lijkbezorging	40.000	We gaan door diverse maatregelen in de kosten en de baten van de lijkbezorging dit bedrag taakstellend ombuigen.
14.	Rekenkamer	20.000	Het budget voor de rekenkamer gaat met dit bedrag omlaag.
15.	Actualiseren begroting	212.000	De afgelopen jaren is het grootste deel van de ruimte (structureel te hoog begroot) uit de begroting verdwenen. We halen nu nog op enkele plaatsen ruimte uit de begroting.
16.	Bedrijfsvoering	600.000	We gaan op de kosten van de bedrijfsvoering, waaronder gebouwenbeheer, taakstellend dit bedrag besparen. Deze taakstelling komt bovenop de taakstelling van ongeveer € 700.000 die vanaf 2014 voor de bedrijfsvoering geldt.
17.	Ruimte nieuw beleid	1.260.000	In onze meerjarenbegroting zit jaarlijks een groot bedrag aan structurele bestedingsruimte. We gaan ruim de helft van deze bestedingsruimte inzetten als bezuiniging. ⁵
totaal (afgerond)		3.000.000	

⁵ Op dit moment is er jaarlijks € 750.000 beschikbaar. Voor de hele bestuursperiode is dat € 3 miljoen. Door financieel technische oorzaken is de netto besparing € 2 miljoen.

7. Tot slot

Dit akkoord is een akkoord op hoofdlijnen. Concreet waar het concreet moet zijn; open waar er ruimte is om als samenleving en bestuur van Midden-Drenthe keuzes te maken.

Wij gaan enthousiast aan de slag. Daarbij hebben wij er alle vertrouwen in dat we dat samen kunnen doen met alle partijen die in de raad vertegenwoordigd zijn.

Vastgesteld op 29 april 2014

PvdA

Emko Dolfing

Benny Muskee

CDA

Gerard Lohuis

Robert Brouwer

ChristenUnie

Gert Jan Bent

Henk Heideveld

GroenLinks

Rudie Weima